

SKÖTSELPLAN FÖR SJÖSAKÄRRENS NATURRESERVAT

PLANEN ÄR FASTSTÄLLD GENOM
LÄNSSTYRELSENS BESLUT DEN 8 JULI 1985

BILAGOR TILL SKÖTSELPLANEN

- I Karta över skötselområden
- Ia Beskrivning och karta över skötselområde 23
- II Karta över stängsel och friluftsanordningar
- III Ekonomisk plan
- IV Avtal om bl a skogsbruket inom det
inre reservatsområdet
(ej med i denna upplaga)
- V Yttrande från professor Måns Ryberg
(ej med i denna upplaga)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET SJÖSAKÄRREN

Förord

Skötselplanen har upprättats i november 1983 med stöd av de äldre undersökningar och utredningar som finns för området samt på grundval av inventeringar som utförts 1983 av Hans Rydberg, länsstyrelsen.

Revidering och omskrivningar har skett efter remissbehandlingen 1984.

Planens mål skall gälla under överskådlig tid medan åtgärdsförslagen avser den närmaste 10-årsperioden. Därefter kan åtgärderna omprövas dock så att det åsatta målet uppnås.

Skötselplanen utgör en bilaga till länsstyrelsens beslut 1985-07-08 om inrättande av Naturreservatet Sjösakärren.

1. ALLMÄN BESKRIVNING

1.1 Administrativa data

Se beslutet om naturreservatet.

1.2 Grund för beslutet

Grunden för beslutet samt ändamålet med reservatet återfinns i beslutet om naturreservatet.

1.3 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Se beslutet om naturreservatet.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

2.1 Övergripande mål

Reservatet består av två sinsemellan olika områden. Dels det inre reservatsområdet med de floristiskt rika kärrpartierna med mellanliggande skogspartier och dels det yttre reservatsområdet som är skogsbevuxet och omfattar det närmaste tillrinningsområdet för kärren.

I det inre reservatsområdet skall skötsel helt vara inriktad på skyddet och vården av vegetationen och den rika känsliga floran. I det yttre reservatsområdet skall vid en i övrigt normal skogsskötsel noga beaktas att dräneringsvägarna och därmed tillrinningen till kärret inte förändras.

2.2 Generella riktlinjer

2.2.1 Hävd av skogsområden =====

2.2.1.1 Skötsel- och anvarsfördelning

I det yttre reservatsområdet skall skogen skötas i enlighet med skogsbruksplanen för egendomen samt föreskrifterna i skötseplanebilaga Ia. Initiativet till skogsbruksåtgärder ankommer här på markägaren.

Inom det inre reservatsområdet skall skogen skötas i enlighet med detaljanvisningarna i avdelning 2.3. Initiativet till åtgärder ankommer här på naturvårdsförvaltaren. Beträffande nyttjanderätten till skogsbruksprodukter inom det inre reservatsområdet se skötseplanebilaga IV.

2.2.1.2 Kemiska bekämpningsmedel

Enligt reservatsföreskrifterna får kemiska bekämpningsmedel inte användas i reservatet.

2.2.1.3 Skogsgödsling

Skogsgödsling får enligt reservatsföreskrifterna inte utföras i det inre reservatsområdet och i det yttre reservatsområdet endast efter länsstyrelsens tillstånd.

2.2.1.4 Dränering

Åtgärder som förändrar dräneringen av området får inte företas. Inom det yttre reservatsområdet får dock skyddsdikning utföras efter länsstyrelsens tillstånd om detta är nödvändigt i samband med återväxtåtgärder.

2.2.1.5 Transporter

Virke, samt i förekommande fall röjnings- och avverkningsavfall, skall transporteras bort från området på sådant sätt att markskador i möjligaste mån undviks.

För att förhindra transportskador inom det inre reservatsområdet kan alternativt bränning av ris och grenar övervägas. Detta skall då ske på sådan plats och på sådant underlag (t ex plåt) att vegetationen inte skadas.

2.2.1.6 Skogsbete

I norra delen av inre reservatsområdet skall skogsbete kunna ske i enlighet med vad som framgår av fållingdelningen på skötselplanebilaga II.

2.2.1.7 Bärande träd

Bärande träd och buskar, t ex rönn och olvon lämnas vid röjning och avverkning inom skogen i det inre reservatsområdet.

2.2.2 Hävd av kärrområden

2.2.2.1 Allmän målsättning

Målsättningen med skötseln av kärrområdena är att återställa och bevara de tidigare öppna stråken av betade kärrpartier som sträcker sig från Igelsjön mot nordväst förbi Sandstugan till Sjösafjärden. Skötseln i form av röjningar, bete och slåtter skall anpassas så att den för området rika florán på sikt kommer att gynnas.

2.2.2.2 Betesdrift och slåtter

Bete skall ske med ca tio nötkreatur inom den del av området som markerats på skötseplanebilaga II. Kärret vid Igelsjön lämpar sig inte för kreatursbete. Betesområdet indelas i två fållor. Djuren skall växla mellan dessa från år till år. Om detta inte ger tillräckligt gynnsam effekt på utvecklingen av vegetationen skall betesdriftens fördelning i tid och rum omprövas och eventuellt kompletteras med slåtter.

2.2.2.3 Betessäsang

Betningen bör ske från mitten av juni till slutet av augusti.

2.2.2.4 Slåtter

Slåtter av älgört utförs årligen i augusti inom de områden som markerats i detaljbeskrivningen del 2.3.

2.2.2.5 Uppföljningen av målsättningen med skötseln av kärrområdena.

Provrutor för kontroll av vegetationen inom de känsliga kärrpartierna har utlagts och fixerats våren 1984, innan betning av området påbörjats. Årlig kontroll av provrutorna skall utföras för att man skall få information om betets effekter på vegetationen. Provrutornas läge framgår av skötselplanebilaga II.

Florans och vegetationens utveckling inom reservatet bör vidare kontrolleras inom hela reservatet genom inventeringar vart femte år.

2.2.3 Jakt och viltvård

I reservatsföreskrifterna ingår ej bestämmelser som inskränker jakt.

Utfodring av vilt med foderhäck och foderautomat sker invid vägkorsningen söder om Sandstugan. Utfodringen kan även i fortsättningen ske på denna plats (skötselområde 23) genom markägarens försorg.

2.2.4 Disposition och skötsel av byggnader

Bebyggelse finns inom inre reservatsområdet vid torpet Sandstugan. Byggnaderna disponeras av markägaren.

2.3 Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Varje skötselområde har beskrivits och redovisats på skötselplanebilagorna I och Ia. Målsättningen för skötseln har varit styrande för skötselområdenas avgränsningar.

Skötselområde 1

Beskrivning: Blandskog med dominerande tall, björk, al och gran. Mot kärret finns en lövrik ridå med högvuxna kärrörter samt kärrbräken. I buskskiktet märks framför allt rönn, brakved och al. I den västra delen växer stora bestånd med revlumner. I områdets östra del ansluter en fastmarkssluttningsvegetation samt stråk av tall-kråkrished med inslag av skvattram - ett för trakten ovanligt växtsamhälle i sluttningsområden med högt grundvattenstånd.

Målsättning: Överhållen sluten blandskog.

Engångsåtgärd: Beståndet gallras. Vindfällan tas bort. Virkes-transport bör ske upp mot högre belägna delar.

Underhållsåtgärd: Vid behov stamblädas den överhållna skogen.

Skötselområde 2

Beskrivning: Två mindre tallmossar i anslutning till det öppna karrret vid Igelsjön. I vegetationen ingår skvattram, tuvull, lingen och blåbär.

Målsättning: Fri utveckling.

Engångsåtgärd: Ingen

Skötselområde 3

Beskrivning: Området omfattar Igelsjön med kringliggande öppna kärrmarker. Sjöns västra strand domineras av manshög bladvass med insprängda alar och björkar. Längst i öster och nordöst ligger de botaniskt mest värdefulla delarna i det södra kärrområdet. Marken är öppen - glest trädbevuxen och består av ett kärrplan med talrika s k miniatyrmossar. I blötare delar finns ett antal ovanliga halvgräs och orkidéarter samt den finbladiga underarten ssp. opsiantha av kärrspira. Bottenskiktet domineras av kalkfordrande brunmossor och vitmossor.

Målsättning: Öppet kärrområde.

Underhållsåtgärd: Återkommande röjningar av buskar och ev slätter om det erfordras för att hålla området öppet.

Skötselområde 4

Beskrivning: Ung, likåldrig tallskog som delvis planterats. I vissa gläntor uppträder ört-gräsrika torrängssamhällen, i andra partier högrötsvegetation med hallon, hundloka och hundäxing. I den sydöstra delen uppträder björksly och örnbräken i öppna gläntor.

Målsättning: Överhållet virkesrikt tallbestånd

Underhållsåtgärd: Skogen gallras under första 10-årsperioden med sikte på att den skall överhållas. All virkestransport bör ske upp mot vägen.

Skötselområde 5

Beskrivning: Fuktig blandskog med dominerande tall och björk, lokalt även klibbal. Längst i väster finns ett bestånd av yngre tall. Buskskiktet är oftast väl utvecklat med bl a hägg, olvon, brakved, rönn, ask och måbär. Floran är örtrik med dominans av stenbär, älggräs och harsyra.

Målsättning: Sluten, flerskiktad blandskog av tall och lövträd.

Underhållsåtgärd: Försiktig successiv gallring av beståndet följt av stamvis blädning. Uppväxande gran huggs bort.

Skötselområde 6

Beskrivning: Gräs-örtrik blandskog på fastmark med tall, björk, al och gran. Närmast Sandstugan är buskskiktet rikt utvecklat och artrikt.

Målsättning: Sluten, flerskiktad blandskog.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Under de två första 10-årsperioderna försiktig gallring av beståndet, varvid al, björk och tall gynnas. Vid behov därefter stamvis blädning. Uppväxande gran huggs bort.

Skötselområde 7 (Kärrområde)

Beskrivning: Blandmyrparti med talrika mossetuvor bevuxna med tall, björk, en och al. Mellan tuvorna dominerar vegetationen av vass och blåtåtel. Ytliga källflöden saknas varför floran i området är mindre artrik än i övriga delar av kärret. Området övertvåras av en kraftledning.

Målsättning: I södra delen kärr med gles skog, norr om kraftledningen öppet kärr.

Engångsåtgärd: I södra delen avverkas växtliga tallar medan martallar sparas. I partiet norr om kraftledningen avverkas all skog.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Återkommande röjningar av lövsly görs vid behov.

Skötselområde 8

Beskrivning: Björk-tallsumpskog med inslag av gran. I den östra delen, intill skötselområde 7, är markvegetationen genom kraftig skuggverkan från uppväxande gran mycket sparsam, i övriga delar örtrik och frodig. Buskskiktet är väl utvecklat i områdets norra del.

Målsättning: Sluten, flerskiktad björk-tallsumpskog.

Engångsåtgärd: I den östra delen hård gallring av gran.

Underhållsåtgärd: Inledande 10-årsperioder försiktig gallring därefter stamvis blädning. Uppväxande gran huggs bort. Buskskiktet sparas vid gallring. Periodiskt bete.

Skötselområde 9

Beskrivning: Ungskog med ca 10-15 m höga, smalstammiga granar. I det täta beståndet står enstaka björkar insprängda. Området är tidigare röjt. Fält- och bottenskiptsvegetationen närmast obefintlig.

Målsättning: Gran-björksumpskog

Engångsåtgärd: Gallring av gran. Björken gynnas.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Förnyad gallring av gran som successivt ersätts med stamvis blädning.

Skötselområde 10

Beskrivning: Trädlös högrötsfuktäng med dominerande älggräs, hallon, nässlor, hundäxing och kvickrot. Svårkörtad rest av tidigare åkermark.

Målsättning: Lövdominerad sumpskog.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Viss röjning och gallring av det självkörtade beståndet varvid löv gynnas.

Skötselområde 11

Beskrivning: Björkdominerad sumpskog med inslag av tall, gran och al. Vegetationen domineras av stenbär och harsyra. Bottenskiptskiktet är svagt utbildat.

Målsättning: Sluten björksumpskog

Engångsåtgärd: Granen gallras. Torrakor och på marken liggande förmultnande stammar lämnas kvar.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Försiktig, gallring av björk. Uppväxande gran röjs bort efterhand.

Skötselområde 12 (Kärrområde)

Beskrivning: Öppet, åt väster svagt lutande kärrplan med ett glest och marvuxet trädsikt av tall. Ett flertal källor bryter fram i den östra delen. Talrika småplantor av björk uppträder i området. Vegetationen är starkt kalkpåverkad och består i fältskiktet av flugblomster, ängsnycklar, kärrknipprot, majviva, tätört m fl. Blåtåtel dominerar i torrare partier. I den västra delen mot område 11 finns mycket bladvass.

Målsättning: Öppet kärr

Engångsåtgärd: Alla växtliga tallar och björkar huggs bort. Kanternas igenväxningsfronter huggs bort. Fasta provrutor har lagts ut för att förändringar av vegetationen skall kunna följas.

Underhållningsåtgärd: Periodiskt bete. Återkommande röjningar av uppväxande gran och lövsly görs vid behov.

Skötselområde 13 (Kärrområde)

Beskrivning: Upptorkat starkt tuvigt kärrparti med växtliga tallar samt unga granar och en del björkar. I buskskiktet märks bl a brakved, olvon och berberis. Högre tuvor är väl dränerade och bevuxna med blåbär. I sänkorna uppträder bladvass och stenbär.

Målsättning: Kärr med gles trädställning.

Engångsåtgärd: Partiet gallras kraftigt. All gran, samt huvud delen av växtlig tall och björk avverkas.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Återkommande röjningar av uppväxande gran och lövsly görs vid behov.

Skötselområde 14 (Kärrområde)

Beskrivning: Halvöppet, delvis igenväxande kärr med dominerande björk och tall. På upptorkade tuvor är enbuskar påfallande vanliga. Här finns också enstaka skvattram, ljung, blåbär och skogsmossor. I lägre delar märks en kalkkrävande flora med ett rikt inslag av orkidéer, majviva, näbbstarr, gulstarr etc. Bottenskiktet domineras av brunmossor. I mer slutna delar börjar en sumpskogsväxt, främst av stenbär, kärrfräken och älggräs, att utvecklas. Provytor har lagts ut för dokumentation av vegetationens utveckling.

Målsättning: Glest trädbevuxet rikkärr.

Engångsåtgärd: Träd avverkas så att en gles trädställning av mindre växtliga tallar kvarlämnas. Al, björk och gran röjs bort. Provrutor har lagts ut för att vegetationens utveckling skall kunna följas.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Återkommande röjningar av uppväxande gran och lövsly görs vid behov.

Skötselområde 15

Beskrivning: Blandskog med tall, björk och gran. Mot söder och väster stigande fuktighetsgradient. Bitvis är området ganska öppet och bevuxet med älgört och asksly. I mer slutna partier märks en lågörsvegetation som i blötare avsnitt ersätts av ristuvor med blåbär.

I norra delen finns en rik förekomst av orkidéer ur *Dactylorhiza maculata*-komplexet. Bottenskiktet är väl utbildat och består bl a av *Pseudoscleropodium purum*, *Mnium seligeri*, och *M. pseudopunctatum* samt på död ved en rik flora av levermossor (*Hepaticae*).

Målsättning: Sluten, flerskiktad blandskog.

Engångsåtgärd: Lätt gallring där tall och björk gynnas. All ung gran huggs bort.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Uppväxande gran röjs bort efterhand.

Skötselområde 16

Beskrivning: Örtrik blandlövskog med al och björk i fuktiga delar, i övriga avsnitt med inslag av tall och hassel. Den centrala delen utgörs av en gammal, nu av högrörter igenvuxen åker. Längst i nordöst finns ett parti med lågörsvegetation, präglad av sentida betesdrift.

Målsättning: Sluten blandlövskog.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Uppväxande gran röjs bort efterhand.

Skötselområde 17 (Kärrområde)

Beskrivning: Området består av två öppna kärrpartier, vilka båda bevattnas av källor. Ung skog av al, tall och björk tränger ut på från kanterna. Floran är mycket rik med flera orkidéarter, näbbstarr jämte hybrider med knagglestarr, älväxing, myrtåg m fl.

Målsättning: Öppet kärr

Engångsåtgärd: Alla växtliga tallar, granar och björkar på kärrplanen röjs bort. Igenväxningsfronten av framför allt al och björk huggs bort. I det södra kärrpartiets västra del röjs endast gran. Provrutor har lagts ut för att vegetationens framtida utveckling skall kunna följas.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Återkommande röjningar av gran och lövsly görs vid behov.

Skötselområde 18 (Kärrområde)

Beskrivning: Ett tämligen öppet kärrparti som hotas av igenväxning. Området omges överallt av sumpskog, från kanterna tränger alsly och björk ut och centralt finns livskraftiga bestånd av pors. Fältskiktet är av blå-tåtel-kärrfräkentyp. Floran är mycket rik och består av arter och hybrider ur Carex extensae-gruppen, av olika orkidéer samt kalkfordrande brunmossor. Området ingår i betesfälla.

Målsättning: Öppet kärr.

Engångsåtgärd: Al och björk tas bort. Pors rotrycks.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Uppväxande träd samt pors röjs efterhand bort.

Skötselområde 19

Beskrivning: F d öppen, fuktig mark som tidigare varit åker. I norra delen finns ett bestånd av al och gråvide. Skogen är svår-

föryngrad, delvis genom en stark rotkonkurrens från den dominerande älgörten.

Målsättning: Öppen betesmark.

Engångsåtgärd: Området röjs fullständigt från träd och lövsly. Slätter av älgört.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Vid behov förnyad älgörtslätter.

Skötselområde 20

Beskrivning: Mellan Sandstugukärrens öppna delar och strandpartiet mot Sjösafjärden ligger en zon med dominerande alskog. I den södra delen är skogen yngre och bitvis tät, i nordost äldre och med inslag av gran och björk. I fältskiktet dominerar älggräs. Mossvegetationen är välutbildad. Närmast stranden i väster finns en övergångszon med inslag av bladvass och strandväxter.

Målsättning: Alskog.

Engångsåtgärd: Tätare trädbestand gallras, varvid alar med väl utvecklade kronor gynnas.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete. Förnyade lätta gallringar av beståndet.

Skötselområde 21

Beskrivning: Strandzon med dominerande bladvass. Innanför vassarna finns en del fragment av strandängsvegetation t ex slätterblomma, ängsnycklar och gräset myskbrodd. I kanten mot alskogen i öster uppträder unga alar och viden.

Målsättning: Betad strandäng.

Engångsåtgärd: Al och vide som vandrat ut på strandängen eller står i kanten av denna röjs bort.

Underhållsåtgärd: Periodiskt bete.

Skötselområde 22 (Yttre reservatsområdet)

Beskrivning: Tomtmark till torpet Sandstugan. Tomten är bebyggd med en torpstuga samt ett uthus. Till området hör också en källa, som utgör vattentäkt. I anslutning till denna finns en mindre avfallstipp.

Målsättning: Hävdad tomtmark.

Åtgärd: Avfallstippen tas bort.

Skötselområde 23 (Yttre reservatsområdet)

Se skötselplanebilaga Ia.

3. ANORDNINGAR FÖR BESÖKANDE

3.1 Övergripande mål

Reservatet har tillkommit för att skydda och vårda ett från botanisk synpunkt synnerligen värdefullt och känsligt område. Anordningar för friluftslivet skall därför inte iordningställas utöver parkeringsplats, stigmarkeringar, stättor och liknande som erfordras för kanalisering av besökande.

3.2 Riktlinjer och åtgärder

3.2.1 Tillgänglighet =====

Området nås från allmänna vägen Nyköping-Studsvik (kustvägen) via väg mot Horn.

3.2.2 Anordningar =====

Stigar, stängsel, stättor. Området genomkorsas av befintliga stigar. Om det visar sig erforderligt av hänsyn till de boende vid Sandstugan skall stigen förbi bebyggelsen vid Sandstugan läggas om genom naturvårdsförvaltarens försorg. Stigar, stängsel och stättor har markerats på skötseplanebilaga II.

Parkeringsplats för ca fem bilar har anlagts i nära anslutning till vägen mot Horn. Se skötselplanebilaga II.

Information. Information om reservatet skall finnas på skylttavlor vid parkeringsplatsen och invid den befintliga stigen vid norra reservatsgränsen. Se skötselplanebilaga II.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för tillsynen av reservatet från naturvårdssynpunkt. För tillsynen skall förvaltaren föra dagbok där iakttagelser och åtgärder noteras.

5. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltaren skall i text och ev med bild dokumentera utförda åtgärder genom att ange:

- Skötselområde
- Utförd åtgärd
- År
- Kostnad
- Finansiering (vårdanslaget, AMS-medel osv)
- Ev intäkter
- Notering om åtgärdens effekt eller annat av intresse
- Dokumentation av utlagda provytor skall ske i samråd med länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Dokumentationen skall utgöra underlag vid en ev revidering av skötselplanen.

6. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

6.1 Finansieringsplan

Staten genom statens naturvårdsverk svarar för alla kostnader i samband med naturvårdsförvaltningen. Så långt det är möjligt skall beredskapsmedel utnyttjas.

För skogsbruksåtgärder i det yttre reservatsområdet svarar markägaren.

6.2 Ekonomisk plan (undantas från fastställelse)

Skogsvårdsstyrelsen har i samråd med länsstyrelsen upprättat bilagda ekonomiska plan (skötselplanebilaga III).

SKOTSELPLANEBILAGA I

SKALA 1:5000

Skötselområde 23 (Yttre reservatsområdet)

Området består till övervägande delen av sandig, grusig mark som är bevuxen med barrblandskog och planterad tall. I områdets nordvästra del ingår ett bergsparti.

Skogen i området skall i stort skötas enligt normala skogsbruksprinciper och i enlighet med skogsbruksplanen för egendomen. Särskilda bestämmelser för användningen av kemiska bekämpningsmedel, skogsgödsling och skyddsdikning gäller dock enligt reservatsföreskrifterna A 10, 11 och 13.

För skötseln har området delats in i sex avdelningar, a-f, vilka ansluter till den befintliga skogsbruksplanen beträffande målsättning och avgränsningar. Siffrorna inom parentes anger de avdelningar i skogsbruksplanen som berörs.

23 a (78)

Beskrivning: Ca 50 årig barrblandskog.

Målsättning: Barrblandskog

Åtgärd: Gallring 25 %

23 b

Beskrivning: Bergimpediment.

Målsättning: Orörd hållmark.

Åtgärd: Ingen

23 c (80)

Beskrivning: Ca 50 årig tallskog.

Målsättning: Tallskog.

Åtgärd: Gallring 35 %

23 d (81)

Beskrivning: 25 årig tallplantering.

Målsättning: Tallskog

Åtgärd: Røjning

23 e (85)

Beskrivning: Olikåldrig barrblandskog med inslag av björk.

Målsättning: Barrblandskog

Åtgärd: Gallring 30 %

23 f (84)

Beskrivning: Ca 50 årig barrblandskog

Målsättning: Blandskog

Åtgärd: Gallring

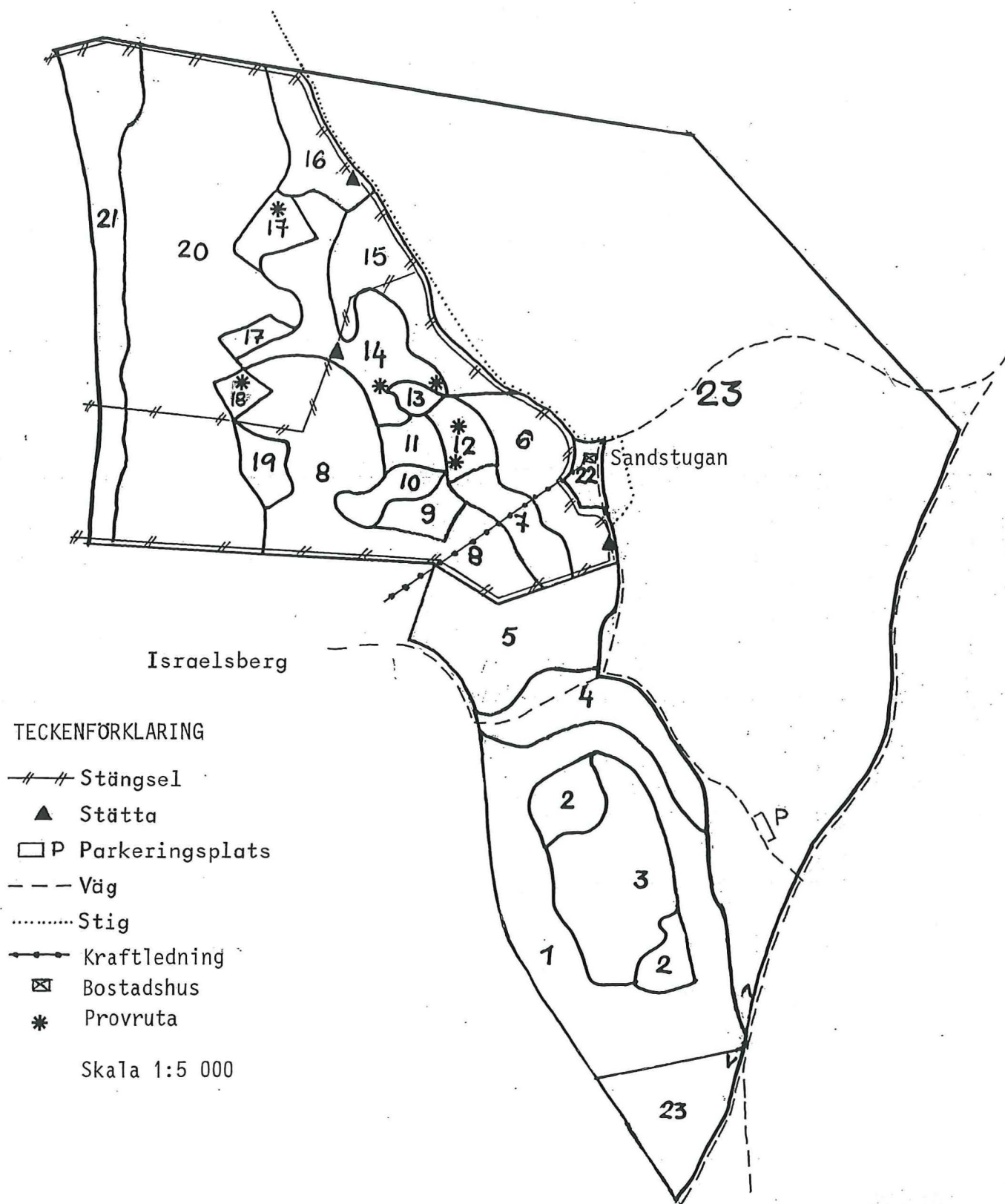
Vid omarbetning av skogsbruksplanen för egendomen skall i samråd med länsstyrelsen erforderliga justeringar göras av skötselplanbilaga I a, varvid länsstyrelsen skall bevaka att skötselföreskrifterna överensstämmer med reservatets syfte och punkt A 3 i reservatsföreskrifterna.

SKOTSELPLANEBILAGA I a

SKÖTSELPLANEKILAGA II

Karta över
Stängsel
friluftsanordningar och
provrutor

SAMMANDRAG

[illegible]

1)

2.

Län: Södermanland

x) i=istandsättning
u=underhåll

[illegible]

Beräkning av dagsverken, kostnader och intäkter under budgetår 1-10 1) normaldagsverken

x) i = iståndsättning
u = underhåll

[illegible]